

DOE MEE!
MAAK VAN
JOUW TUIN
EEN STUKJE
NATIONAAL PARK

Doe mee!

Maak van jouw tuin een stukje Nationaal Park

Jij kunt onderdeel worden van het Nationaal Park. Door het aanleggen van een Heuvelrugtuin.

Aanleiding

Mensen die wonen binnen de grenzen van het Nationaal park Utrechtse Heuvelrug, zijn zich niet altijd bewust van de bijzondere plek waar ze wonen en hoe ze daar zelf aan bij kunnen dragen.

Daarom creëren we gezamenlijk (bewoners, organisaties, bedrijven en gemeenten) een stukje Nationaal Park in hun eigen leefomgeving.

Doelen & ambities

Met vergroening van tuinen bijdragen aan:

- ✓ Betrokkenheid bij natuur en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
- ✓ Biodiversiteit: natuurlijke inrichting, gifvrij, in harmonie met het nationaal park, goed voor insecten
- ✓ Klimaatadaptatie: minder verstening, minder wateroverlast/hitte/droogte
- ✓ Schoon drinkwater: minder gebruik gif
- ✓ Sociale cohesie in de buurt en draagvlak voor lokale vrijwilligersgroepen

Doe mee!
Maak van jouw
tuin een stukje
Nationaal Park!

Wat is een Heuvelrugtuin?

Een stukje Nationaal Park in jouw achtertuin

- ✓ Een Heuvelrugtuin is groen. Minstens 60% groen.
- ✓ Er wordt gifvrij getuinierd
- ✓ Biedt beschutting voor dieren en insecten
- ✓ Je vindt er inheemse (wilde) planten)

Is jouw groene hart inmiddels sneller gaan kloppen?
En wil jij ook aan de slag met jouw Heuvelrugtuin? Mooi!

Waarom een Heuvelrugtuin?

Het project draagt bij aan de bekendheid van het Nationaal Park, aan betrokkenheid van de inwoners bij het Nationaal Park en aan verschillende maatschappelijk opgaven, zoals:

1

Maakt jouw
tuin klimaat
bestendig.

2

Meer
biodiversiteit

3

Een goede
waterhuis-
houding

laat het
Nationaal
Park
groeien!

JOUW
HEUVELRUG
TUIN

Naast de maatschappelijke opgave willen we

Samen
aan de
slag!

...graag samen met jullie aan de slag. Dit zorgt voor meer sociale contacten in de buurt.

Kom in
beweging

Realiseren we:

- 4 voorbeeldtuinen per gemeente
- Minstens 150 Heuvelrugtuinen van bewoners

Groep
actieve
bewoners

Lokale groepen als drager van het project, voor communicatie, werving en lokale invulling en aansluiting bij eigen activiteiten

Wil jij aan de slag
met een
Heuvelrugtuin?
Laat het ons
weten.

Hoe kun je aan de slag? (1)

Checklist

Doorloop de checklist en maak van jouw tuin een echte Heuvelrugtuin!

De ligging

Mijn tuin ligt in of rond Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. **Nee?** → Je hebt geen Heuvelrugtuin, maar je kan evengoed helpen door ook in jouw tuin inheemse planten te kiezen (passend bij de bodemsort). Je tuin geschikt te maken voor een diversiteit aan insecten en andere dieren, water op te vangen en giftig te tuinieren.

De bodem

Mijn tuin bestaat voor minimaal 60% van het oppervlakte uit groen. **Nee?** → Kijk eens goed welke stenen in jouw tuin echt nodig zijn. Een stenen tuin lijkt praktisch, maar in de praktijk is het veel werk om deze te onderhouden. Met een groene tuin kan het water makkelijker de bodem in zakken en draag je bij aan een klimaatbestendigere Utrechtse Heuvelrug.

In mijn tuin kan het water door of langs de bestrating stromen. **Nee?** → Pas dan op voor natte voeten! Kijk of je open verharding kunt gebruiken of leg stenen een stukje uit elkaar, zodat water de bodem in kan. Voorbeelden van open verharding die je kunt gebruiken vind je terug in de toelichting op deze checklist. [Kijk hiervoor op jouwheuvelrugtuin.nl/checklist](#)

De planten

In mijn tuin staan minimaal 5 verschillende boomsoorten, heesters en inheemse planten die ook vindbaar zijn op de Utrechtse Heuvelrug. **Nee?** → Geen probleem, voor de beplanting van jouw Heuvelrugtuin is een speciale plantenlijst ontwikkeld die je kunt vinden op: [jouwheuvelrugtuin.nl/plantenlijst](#)
Door minimaal 5 verschillende soorten bomen, planten en heesters te kiezen maak je van jouw tuin een stukje Nationaal Park!

Mijn tuin bestaat uit een mix van bomen, heesters en vaste planten (biodivers). **Nee?** → Nog niet, maar is het mogelijk om jouw tuin biodiverser te maken? Een mix van bomen, heesters en vaste planten biedt een huis aan een andere diersoort of insectensoort; je natuurlijke bondgenoten voor een gezonde tuin.

Insecten & dieren

In mijn tuin heb ik schuilplekken voor dieren, zoals een takkenraam, nestkastje(s) en een bijenhotel. **Nee?** → Komt goed! Want schuilplekken voor dieren zijn heel eenvoudig te maken. Simpelweg in de tuin hoeken en plekken zijn vrije loop te laten en niet teveel te snoeien of aan te harken. Het is ook heel leuk om zelf een bijenhotel, nestkast of takkenraam te maken met overgebleven natuurlijk materiaal uit je tuin.

Doorloop de checklist en ontdek welke aanpassingen je kunt doen in jouw tuin.

Hoe kun je aan de slag? (2)

Maak een schets van jouw tuin.

laat het Nationaal Park groeien!

JOUW HEUVELRUG TUIN

Hoe kun je aan de slag? (3)

Bekijk de plantenlijst en ontdek welke planten thuis horen in een Heuvelrugtuin

Bomen

De rijkdom aan bomen op de Heuvelrugtuin zijn heel geschikt voor insecten en vogels. De bomen worden bezaaid door insecten en groeien in het najaar uit tot vruchten waar ook dieren, waaronder vogels, van smullen. De bomen kunnen goed tegen zon en wind.

Haagbeuk

Comus palustris

- Zon- en halgschaduw
- Zon- halfschaduw
- schaduw
- 1 Mei-25 mei
- 2 April t/m mei
- 3 Nieuw
- 4 Eind mei t/m half juni

In sommige bossen uit de bierstreek, die 25-75 meter hoog kan worden. Verkort zijn vaak in de winter en is geschikt voor het en vergronden. De haagbeuk is winterhard, beschermde goed uit de vorstwinden, kan heel goed tegen droogte. Een sterke verdediger voor vogels en insecten, vooral de rupsen en de vlinders.

Veldadoorn

Rosa rugosa

- Zon- en halgschaduw
- Zon- halfschaduw
- schaduw
- 1 Mei-25 mei
- 2 Mei t/m juni
- 3 Nieuw
- 4 Overvloedig bloei
- 5 Groen

Dit wil de Spaanse doorn, is een haagvormende struik of boom met jonge takken die vaak roodachtig van kleur en is in de herfst geel. In mei bloeit hij met geelgroene bloemen in vertakte tuis. Is geschikt voor alle bodemsoorten, met uitzondering van zeer arme, droge ondergrond en natte wateren. De boom heeft een heel hoge tolerantie tegen droge periodes.

Gewone vogelkers

Prunus padra

- Zon- en halgschaduw
- Zon- halfschaduw
- 1 Mei-25 mei
- 2 April t/m mei
- 3 Nieuw
- 4 Ziekte t/m december
- 5 Wit

In de lente heeft gewone vogelkers trosjes met witte bloemen in het najaar zijn vruchten zijn heel hangen de naar beneden. Deze worden gebruikt door insecten en groeien in het najaar uit tot vruchten waar ook dieren, waaronder vogels, van smullen. Ook worden zij de vruchten voor veldvossen. De gewone vogelkers is een halfschaduwplant en kan uitgroeien tot een 25 meter hoge boom. Geschikt voor zand en halgschaduw.

Beewilg

Salix caprea

- Zon- en halgschaduw
- Zon- halfschaduw
- 1 Mei-25 mei
- 2 Mei-24 juni
- 3 Nieuw
- 4 Mei t/m april
- 5 Zand

Dit beewilg is in het voorjaar een belangrijke stuifmeelbron voor insecten, vanwege zijn vroege bloei in maart en april. Naast de mannelijke plant dragen ook op. Wanneer je de droogte met droogte, dat deze uitgroeien tot een kleine boom, van ongeveer 8 tot 12 meter hoog. De bloeiende zij eiland, in de laatste maanden veld de witte zij 7000.

Vaste planten/kruiden

Van klein en kruipend tot groot en geel, dit zijn vaste planten of zaaien zichzelf uit en vormen samen een border vol kleur. Honnel, bijen en vlinders worden vaste gasten in jouw tuin.

Zet ze vooraan in jouw Heuvelrugtuin waar ze het meeste zon krijgen en waar je ze het beste ziet. Er zijn verschillende soorten geselecteerd. Volg keuze dus.

Kruipend anjersgroen

Ajuga reptans

- Zon- en halgschaduw
- Schaduw halfschaduw
- 1 Mei-25 mei
- 2 April t/m mei
- 3 Nieuw
- 4 Zand

Kruipend anjersgroen heeft de gehele winter groen. Hij groeit het beste op een licht beschaduwde plek, onder een boom of halfheide. Het groeit best in een vochtige bodem voor deze plant is zowel voedsel als roest. De bloemen vormen een heuvelrug voor insecten en de bloemen zijn zwart.

Sint-janskruid

Hypericum perforatum

- Zon- en halgschaduw
- Zon
- 1 20 tot 80 cm
- 2 Juni t/m augustus
- 3 Nieuw
- 4 Groen

Vier mensen met een tuin op het zuiden is deze plant zeer geschikt. Sint-janskruid groeit het beste op een zonnige plek met een droge bodem. Door de gele kleur van de bloemen in juni t/m augustus valt hij erg op. Deze plant kan je herkennen door een bladzijde tegen het licht aan te houden. Nu insecten en vlinders (vooral) worden aangetrokken.

Bosserwortel

Sanguisorba officinalis

- Zon- en halgschaduw
- halfschaduw
- 1 30 tot 100 cm
- 2 April t/m augustus
- 3 Nieuw
- 4 Plezier wilt water

De gewone bosserwortel valt op door zijn twee aanvallende bloemen en hangende bloemstengels. Grote insecten zijn lange tijd, zoals langvleugelige vlinders, bezoekers deze bloemen aantrekking. Insecten met een korte tong, zoals bijen, worden getrokken tot de bloemen van de heide te hummel worden. De plant heeft een heel roestige, Honnel-rijke bodem.

Boerswormkruid

Teucrium vulgare

- Zandgrond
- Zon- halfschaduw
- 1 60 tot 120 cm
- 2 Juli t/m september
- 3 Nieuw
- 4 Groen

Boerswormkruid heeft behoeft aan een droge grond. De bloemen verspreken met wit en behouden tot in de herfst hun gele kleur. Vroeger werd het kruid in slaapherms gebruikt tegen slaag en muggen.

Eerst inspiratie opdoen?

Voorbeeldtuin
Beauforthuis
Austerlitz

Heb jij ook een
voorbeeldtuin?
Meld deze dan
aan!

laat het
Nationaal
Park
groeien!

JOUW
HEUVELRUG
TUIN

Heeft u een voorbeeldtuin?

- Kent u geschikte tuinen of plekken?
- Zijn er bestaande/lopende Heuvelrugtuinen waar we op kunnen aansluiten? Mogelijkheden om hier een Heuvelrugtuin te maken?
- Wie wil helpen bij aanleg?

Promotie & samenwerkingen?

- Wie wil helpen bij aanleg?
- Wat kunnen wij doen om bij te dragen?
- Wat hebben jullie nodig om het programma uit te dragen?
- Samen zoeken naar mogelijkheden voor publiciteit.

Next steps (2020/2021)

Activiteiten de komende twee jaar

- ✓ Bekendheid genereren via een (online)campagne i.s.m. de Tuinbranche
- ✓ Diverse informatieavonden en een cursus voor bewoners over Heuvelrugtuinen
- ✓ Begeleiding van gemeente bij ontwikkeling voorbeeldtuinen
- ✓ Twee voorbeeldtuinen elders in de gemeente
- ✓ Minstens 25 particulieren Heuvelrugtuinen
- ✓ Tuinbordjes voor plaatsing in voorbeeldtuinen
- ✓ Uitvoering en begeleiding wijkaanpak (min. 8 tuinen)

laat het
Nationaal
Park
groeien!

doe
mee!

**JOUW
HEUVELRUG
TUIN**

BEDANKT!

laat het
Nationaal
Park
groeien!

**JOUW
HEUVELRUG
TUIN**

